

Justyna Jaszczowska, Bartosz Skrypski

Dlaczego warto uprawiać rośliny strączkowe?

O korzyściach wynikających z uprawy roślin strączkowych pisał już uczonego i pisarza rzymskiego Marek Terencjusz Warron. Stanowiły one od najdawniejszych czasów niezwykle istotny, drugi po zbożach, element diety ludzi żyjących na obszarze śródziemnomorskim. Obecnie 33% gleb na świecie ulega stopniowej degradacji, z czego 20% obejmuje grunty orne, a 43% pastwiska. Mają na to wpływ zjawiska takie jak erozja, zasolenie i urbanizacja. W trosce o środowisko naturalne, zaspokojenie potrzeb pokarmowych ludzkości i ograniczenie wykorzystania importowanej soi w paszach wykorzystywanych w żywieniu zwierząt, konieczne jest promowanie upraw roślin wysokobiałkowych i korzyści z nich wynikających.

Rośliny strączkowe zaliczane są do roślin z rodziny bobowatych (motylkowatych). Uprawa roślin strączkowych wywiera szereg korzyści w produkcji roślinnej. Należy mieć świadomość, iż poza znaczeniem gospodarczym do zalet uprawy „strączków” zaliczają się: czynniki ekonomiczne oraz przyrodnicze. Rośliny strączkowe pełnią ważną rolę w żywieniu: są bardzo wartościowym pożywieniem dla ludzi oraz wysokobiałkową paszą dla zwierząt (zarówno w formie masy zielonej jak i nasion). Strączkowe rośliny jadalne, które są uprawiane w klimacie umiarkowanym, to m.in: bób, ciecierzycę pospolitą, groch zwyczajny, soczewica jadalna, fasola. Do roślin pastewnych zalicza się: łubin (żółty, biały czy wąskolistny), bobik, peluszkę, seradela pastewna, wyka.

Zalety roślin strączkowych:

- Czynniki ekonomiczne: rośliny te mają duży udział w poprawianiu wartości gleby poprzez zwiększanie produktywności, a korzystna rola w użyźnianiu gleby polega na poprawie bilansu azotu dzięki zdolności asymilacji azotu atmosferycznego. Dzięki temu do gleby przedostaje się od 40-700 kg azotu na hektar (w zależności od warunków środowiskowych, gatunku czy szczepu bakterii). W związku z powyższym nie ma konieczności ponoszenia kosztów związanych z zakupem i zastosowaniem nawożenia azotowego dla roślin

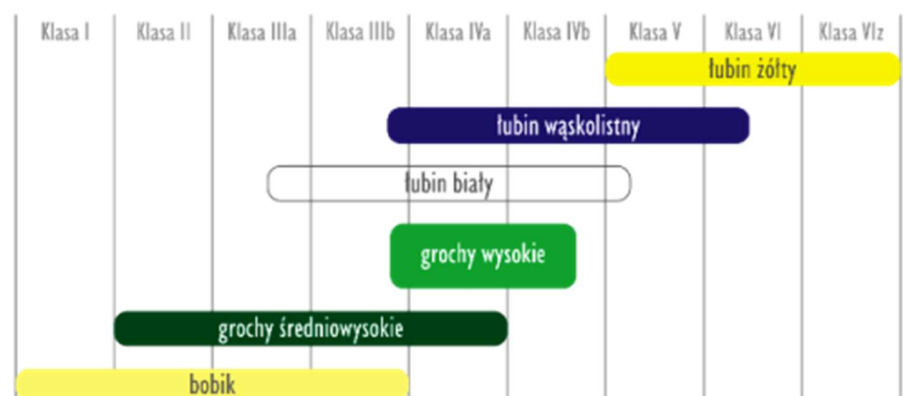
strączkowych, a w uprawach następczych zastosowanie mniejszej ilości azotu z nawozów mineralnych.. Do uprawy roślin wysokobiałkowych przysługują także dopłaty bezpośrednie, z wyszczególnieniem upraw na ziarno oraz pastewne. Przy składaniu wniosku o płatności bezpośrednie uprawy roślin strączkowych spełniają również wymogi utrzymania elementów proekologicznych (EFA). Dopłata do materiału siewnego – do zakupionego i zużytego do siewu materiału siewnego roślin strączkowych kategorii elitarny lub kwalifikowany ubiegać się można o przyznanie dopłaty w terminie od **15 stycznia do 25 czerwca 2017 r.**

- Rośliny strączkowe charakteryzują się wysoką zawartością białka, a więc z powodzeniem mogą być wykorzystane w żywieniu zwierząt. Coraz częściej spotykaną praktyką jest zastępowanie importowanej soi roślinami strączkowymi pochodzącymi z własnego gospodarstwa.
- Czynniki próśrodowiskowe: rośliny strączkowe uwalniają trudno dostępne związki wapnia oraz fosforu- dzięki głębokiemu systemowi korzeniowemu, roślina jest w stanie pobierać składniki pokarmowe z głębszych warstw gleby. Uprawa roślin strączkowych dzięki dużej masie systemu korzeniowego przyczynia się również do zwiększenia zawartości substancji organicznej w glebie. Poprawie ulegają również właściwości fizyczne gleby w następstwie rozluźniającego działania palowego systemu korzeniowego.
- W płodozmianie zbożowo- rzepakowym rośliny strączkowe pełnią dwojakie zadanie, przerywają monokulturę, a także zapobiegają rozprzestrzenianiu się chorób podstawy źdźbła – działanie fitosanitarne.

Wymagania glebowe

Wymagania glebowe poszczególnych gatunków uprawnych roślin strączkowych, tj. łubinu żółtego, łubinu wąskolistnego, łubinu białego i grochu są zróżnicowane, mimo, że w systematyce botanicznej należą do tej samej rodziny strączkowych – Leguminosae.

Poniższy diagram przedstawia przybliżone wymagania glebowe według klas bonitacyjnych dla poszczególnych gatunków:

Źródło: <http://www.hrmsolice.pl/pl/straczkowe/artykuly/wymagania-glebowe-roslin-straczkowych>

Powyższy diagram przedstawia rzeczywiste potrzeby roślin, a także pewne racjonalne uwarunkowania uprawy.

Należy zwrócić uwagę na różnice, jakie występują pomiędzy grochem a łubinem co do typu gleby, na jakiej te rośliny najlepiej się rozwijają. Łubiny nie nadają się do uprawy na glebach ciężkich, zlewnych, gliniastych, o małej przepuszczalności. Źle rozwijają się również na glebach o bardzo wysokim poziomie próchnicy (tj. czarne ziemie, mursz, gleby potorfowe, mady). Niewskazane są również gleby o zbyt wysokim odczynie, a także o wysokiej zawartości wapnia. Rośliny łubinów dobrze rozwijają się na glebach przepuszczalnych, dobrze napowietrzonych, o odczynie pH 5,0-6,5. Natomiast tolerancja grochu na typ gleb jest znacznie większa, a wysoka zawartość próchnicy i wyższy odczyn są wręcz wskazane. Groch również dobrze znosi uprawę na glebach cięższych, bardziej zlewnych, a odczyn (pH) gleby powinien być zbliżony do obojętnego.

Wszystkie strączkowe mają podobne wymagania co do stanowiska. W tym zakresie przy doborze stanowiska należy kierować się następującymi zasadami.:

- najlepsze są stanowiska po zbożach i kukurydzy,
- przerwa w uprawie strączkowych powinna trwać co najmniej 4 lata,
- w przypadku wysiewu na polach, gdzie strączkowe nie były uprawiane przez kilkanaście lat, nasiona należy zaszczerpić nitrągą specyficzną dla danego gatunku, gdyż w przeciwnym razie mogą wystąpić trudności z tworzeniem brodawek korzeniowych, a tym samym pojawi się niedobór azotu,
- unikać należy uprawy po rzepaku, ostropestcie, gorczycy, gdyż są to w strączkowych uciążliwie chwasty, trudne do zwalczania,
- gleby powinny być wolne od perzu, gdyż chwast ten w strączkowych bardzo szybko się rozwija, a jego rozłogi utrudniają wysiew nasion na prawidłową głębokość.,
- rośliny strączkowych źle rozwijają się na polach ze świeżo przyoraną słomą lub darnią po ugorach; dlatego po zbiorze przedplonu zawsze powinna być wykonana uprawka poźniwna, aby słoma częściowo się rozłożyła,
- pod uprawę roślin strączkowych niewskazane jest nawożenie obornikiem, a także wapnowanie,
- ze względu na większe zapotrzebowanie na wodę w fazie kiełkowania, orka główna powinna być wykonana jeszcze w listopadzie, co ułatwi podsiąkanie wody i zapobieganie przesuszeniu gleby w okresie wiosennym.

Podsumowanie

Uprawa roślin bobowatych, stosowana w płodozmianie, wzbogaca glebę w azot, a plony roślin następczych uprawianych po tych roślinach są wyższe i powtarzalne w kolejnych latach mimo ograniczonego nawożenia mineralnego. Płodozmian uwzględniający rośliny strączkowe przyczynia się do rocznych oszczędności, dzięki zmniejszeniu lub wyeliminowaniu wykorzystania syntetycznych nawozów, a przy tym jednocześnie poprawia jakości gleby.

Mimo tych bezdyskusyjnych korzyści środowiskowych według danych w Polsce udział roślin bobowatych w strukturze zasiewów, choć z każdym rokiem wzrasta to wciąż jest mniejszy niż w innych krajach UE i wynosi zaledwie 2,32%. Łączna powierzchnia upraw strączkowych według IUNG w 2014 r. zajmowała 249,1 tys. ha.

Punkty skupu roślin strączkowych w województwie zachodniopomorskim

Nazwa podmiotu, adres:	Powiat/ Gmina	Adres magazynu, telefon	Cena skupu zł netto /t
SCANDADRA– Polska Sp.zo.o. Pobłocie Wielkie 78-230 Karlino	Białogard/Karlino	Pobłocie Wielkie 78-230 Karlino Tel. (94) 312 06 61	Łubin- tajemnica handlowa
Rolimpex Nasiona SA ul. Bema 83 01-233 Warszawa	Białogard/Białogard	Magazyn Białogard ul. Chocimska 12 78-200 Białogard Tel. (94) 312 11 56-57	Bobik, Łubin, Groch-tajemnica handlowa
GiT Grabowiec	Choszczno/Recz	Grabowiec 14, 73-210, Recz, Tel.605 337 211	Łubin, bobik – tajemnica handlowa
PPHU Nasiennik Choszczno –	Choszczno	I Armii WP 2, 73-200, Choszczno	Łubiny- tajemnica handlowa
Szczecińska Centrala Nasienna Sp. z o.o. ul. Trzygłowska 32 72-300 Gryfice	Gryfice	Gryfice ul. Trzygłowska 32 72-300 Gryfice Tel. (91) 384 30 41	Łubin - 850
ALSAMER Sp. z o.o. Warszawa Elewator Łobez Ul Drawska 6	Łobez	Tel. 943632092; 918856312	Łubin 800-900
Szczecińska Centrala Nasienna Sp. z o.o. Stacja Nasienna w Łobzie Ul. Waryńskiego 17	Łobez/ Radowo Małe	Magazyny Łobez Magazyn Borkowo Wielkie Tel. 913974061	Łubin 800-900
AGROMARKET Sp. z o.o. Wiewiecko 39 73-155 Węgorzyno	Węgorzyno	Magazyny Wiewiecko Tel. 913971846	Łubin 800-900
TS AGRO Borkowo Wielkie 14 72-314 Radowo Małe	Radowo Małe	Magazyn Borkowo WLK Tel. 667 984 316	Łubin 800-900

Agro Port Darłowo, ul. Portowa 3E	Sławno	Darłowo, ul. Portowa 3E, Tel.603 818 396	Łubin 850 Bobik 800
Agromor Sławno, ul. Chełmońskiego	Sławno	Koszalińska 46/11 76-100 Sławno Tel. 506 058 580	Łubin 900
"Agroplon" Spółka z o.o. w Pile Magazyn Zbożowy	Wałcz	Magazyn Różewo,; tel.672581952	Bobik 700 Łubin 770
Agri Export Sp.z o.o Kłępczewo 28 78-300 Świdwin Tel. 791743300	Świdwin	Kłępczewo 28 78-300 Świdwin Tel. 791743300	Łubin – 850,00 Groch– 880,00 Peluszka– 840,00
„ULENBERG” Magazyn Redło 78-320 Połczyn Zdrój Tel. 94 3645590	Połczyn Zdrój	Redło 78-320 Połczyn Zdrój Tel. 94 3645590	800,00 – Łubin
SCN w Prusinowie Sp. Z O.O. Elewator w Mostkowie 74-322 Mostkowo	Myślibórz	Elewator w Mostkowie 74-322 Mostkowo 95 746 81 19	Łubiny- tajemnica handlowa